

ROKOTIES DZIĻĀK

4. SINAJA KALNS

Sinaja kalna nosaukums mūsdienās ir labi pazīstams – galvenokārt pateicoties Bībeles aprakstam par izraēliešu iziešanu no Ēģiptes uz Kanaānas zemi. Iziešanas notikums ir ne tikai viens no iespaidīgākajiem Bībeles sižetiem. Tam ir paliekoša loma arī visas pasaules vēsturē. Visā Bībelē – gan Vecajā, gan Jaunajā Derībā – ir atsauces uz šo vēsturisko notikumu. Ebreju tauta visā pasaulē joprojām katru gadu Pashas svētku ceremonijās to svinīgi atceras.

Izraēliešu maršruts, sākot no pašas Gošenes zemes Ēģiptē, ir detalizēti fiksēts 2. Mozus grāmatā. Diemžēl neviena no ceļā minētajām vietām mūsdienās nav simtprocentīgi identificējama. Zinātnieki pat nav vienprātis, ko nozīmē jēdziens „Sarkanā jūra”.

Ebreju valodā šeit lietoti vārdi Jam Suf, kas burtiski nozīmē Niedru jūra. Atbilstoši tam, daudzi pētnieki šo apzīmējumu ir saistījuši ar Rūgtajiem ezeriem, kas atrodas starp Vidusjūru un Sarkanās jūras ziemeļu galu, kur, kā viņi domā, varētu būt augušas niedres. Taču tas nav viennozīmīgs atrisinājums – arī Akabas līcis tiek saukts par Sarkano jūru (jeb Jam Suf – 5. Mozus 2: 1), un tur niedres galīgi neaug. Tātad jēdziens Niedru jūra nebūt nenozīmē, ka tās ūdeņos jāaug niedrēm.

JŪRAS ŠĶĒRSOŠANAS VIETA

Ja Bībeles aprakstā minētā Sarkanā jūra it tā pati Sarkanā jūra, ko mēs tā saucam mūsdienās, tad kur izraēlieši to varētu būt šķērsojuši? Pieņemumos tiek minētas vairākas vietas, taču, ceļojot gar Sarkanās jūras rietumkrastu un izpētot apkārtnes karti, atbilde šķiet acīmredzama.

Pie Adabijas, desmit kilometrus uz dienvidiem no Suecas, Sarkanā jūra sašaurinās līdz tikai septiņu kilometru platumam. Šajā vietā rietumpusē jūrai piekļaujas stāva un nelīdzena klinšainu kalnu grēda, kas bēgošajiem izraēliešiem būtu varējusi aizšķērsot jebkuru tālāko ceļu. Nav brīnums, ka, redzot šo grūti šķērsojamo kalnu sev priekšā, Sarkano jūru pa kreisi un tuvojošos ēģiptiešu armiju noslēdzam atkāpšanos, viņi „brēca uz Kungu”. (2. Mozus 14: 10)

Toreiz „Kungs dzina jūru ar spēcīgu austrumvēju, kas pūta visu nakti, padarīja jūru par sauszemi, un ūdeņi pāršķēlās.” (2. Mozus 14: 21) Tas ļāva izraēliešiem tikt pāri uz otru krastu, un, kad ēģiptieši viņiem sekoja, „ūdeņi atgriezās un apklāja visus faraona karaspēka ratus un jātniekus.” (28. pants)

Šī vieta perfekti atbilst notikumu aprakstam. Gājienu aizšķērsojošie kalni, pietiekami šaurā jūra, lai viss izraēliešu pulks to varētu šķērsot vienā naktī, kas tomēr ir tik plata, lai jūras gultnē satilptu visa Ēģiptes armija, kad ūdeņi atgriezās un viņus aprija. Paliek vienīgi atbildēt uz jautājumu, cik tad šajā vietā Sarkanā jūra ir dziļa. Ne tāpēc, ka Dievs nevarētu atbildēt jebkura dziļuma ūdeņus – vienkārši ja slīpums līdz jūras gultnei būtu pārāk stāvs, tas krietni apgrūtinātu pārvietošanos veciem ļaudīm, sievietēm ar bērniem un ganāmpulkiem, kas gāja tiem līdzi.

Atbilde sniedz jūras karte. Uz ziemeļiem no šīs iespējamās šķērsošanas vietas jūra ir 20 metrus dziļa, uz dienvidiem dziļums ir 30 metru. Taču tieši šajā vietā zem jūras virsmas ir ap puskilometru plats pacēlums ar ne vairāk kā astoņus metrus dziļu ūdeni. Šis atklājums vēl vairāk nostiprina viedokli, ka tieši šī varētu būt ievērojamā notikuma norises vieta.

MOZUS KALNS UN SVĒTĀ KATRĪNA

Izraēliešu ceļa virziens pēc jūras šķērsošanas ir diezgan neskaidrs. Tradicionāli tiek uzskatīts, ka tas 120 kilometru garumā iet gar Sarkanās jūras krastu, un tad 90 kilometrus uz austrumiem līdz Mozus kalnam (Sinaja kalnam). Taču šī doma ir radusies mūsu ēras otrajā gadsimtā, kad dievbijīgi mūki nolēma dzīvot Sinaja kalnā, kam izvēlējās augstāko kalnu grupu Sinaja pussalā. Mozus kalns (Jebel Musa) ir 2300 m virs jūras līmeņa, bet Katrīnas kalns – 2600 metru augsts. Kalni ir klinšaini un nelīdzeni, bet skati no virsotnēm – ļoti iespaidīgi.

Kristietības laikmeta sākumā šo kalnu pakājē mūki iekārtoja apmetnes, taču kareivīgie vietējo cilšu klejotāji viņus nelika mierā, un daudz mūku zaudēja dzīvību. Ceturtajā gadsimtā Svēto zemi apmeklēja Romas imperatora Konstantīna māte Helēna. Viņa dzirdēja par mūku nedienām un lika tiem uzcelt torni, kurā patverties. 530. gadā imperators Justiniāns apkārt mūku dievnamam uzcēla kārtīgu aizsargmūri.

Trešajā gadsimtā Katrīna, kāda jauna Ēģiptes pilsētas Aleksandrijas bagātniece, pieņēma kristietību. Drīz pēc tam viņa ticības dēļ tika nogalināta. Leģenda vēsta, ka viņas ķermenis brīnumainā kārtā ticis transportēts uz šī apvidus augstāko virsotni. Pēc trīs simt gadiem mūki apgalvoja, ka esot atraduši Katrīnu un ielikuši viņu zelta zārkā, kas atrodas klostera kapelā. Tādēļ šo vietu tagad sauc par Svētās Katrīnas klosteri.

1934. gadā klostera vadību pārņēma grieķu mūki. Mūkam nomirstot, viņa ķermenis tiek aprakts, bet pēc laika kaulus izrok un sakrauj kādā ēkā, tautā sauktu par galvaskausu istabu. Apmeklētāji var paskatīties uz šaušalīgo galvaskausu grēdu.

CODEx SINAITICUS

Klosterī ir ļoti senu Bībeles rokrakstu bibliotēka. Viens no tiem šobrīd atrodas Britu muzejā, un to sauc *Codex Sinaiticus*. Tajā ir visa Jaunā Derība grieķu valodā, un gandrīz visa Vecā Derība, arī grieķu valodā. Interessants ir tā iegūšanas stāsts.

1844. gadā vācu zinātnieks Konstantīns fon Tišendorfs manuskriptu meklējumos ieradās šajā klosterī. Parasti tiek stāstīts, ka Tišendorfs ieraudzīja dažas pergamenta lapas atkritumu grozā, kurā glabājās iekuri, un pierunāja 43 lapas atdot viņam. Zinātnieks tās aizveda savam patronam – Saksijas karalim Frederikam Augustam.

1859. gadā Tišendorfs vēlreiz apciemoja klosteri, un, saskaņā ar viņa ziņojumu, saņēma 199 Vecās un Jaunās Derības lapas. Tišendorfs tiem stāstīja, ka jātiec ieceltam jaunam arhibīskapam, un, lai viņu pārstāvis iegūtu Krievijas cara atbalstu, mūki vācietim uzticēja šīs 199 lapas aizvest cāram.

Taču šobrīd klosterī apskatei pieejama ir Tišendorfa parakstīta vēstule, kurā viņš apsola manuskriptus atdot. Mūki noliedz, ka lapas tikušas atdotas – tās esot tikai aizdotas.

1917. gadā Krievijā pie varas nāca komunisti, un ateistiskajam režīmam nauda bija vairāk vajadzīga par kristiešu rakstiem, tāpēc 1933. gadā Krievijas valdība par 100 000 sterliņu mārciņām manuskriptu pārdeva Britu muzejam.

Stāsts turpinās 1975. gadā, kad klosterī izcēlās ugunsgrēks, izpostot daļu kādas sienas. Sienas atjaunošanas darbu laikā tā daļēji sabruka, negaidīti atklājot glabātuvi, pilnu seniem manuskriptiem.

Ziņas par sensacionālo atradumu pasauli nerasniedza līdz pat 1977. gadam, kad grieķu profesors Aguridis no Atēnām ieradās klosterī un „uzoda” šo lietu. Viņš apgalvo, ka turējis rokās dažas no jaunatrastajām lapām - viņaprāt, Sinaja kodeksa iztrūkstošo daļu. Taču pēc Tišendorfa dēkas mūki ir ļoti piesardzīgi attiecībā uz savu manuskriptu došanu svešiem cilvēkiem, tā ka zinātnes pasaulei nāksies vien nogaidīt.

ĪSTAIS SINAJA KALNS

Uzkāpšana no kalna pakājē esošā klostera līdz Mozus kalna virsotnei veicama apmēram divās stundās – atkarībā no kāpēja veikluma. Virsotnē atrodas maza grieķu kapela.

Daži pētnieki neatbalsta domu, ka Mozus kalns (Jebel Musa) ir īstais (Bībelē minētais) Sinaja kalns, jo kalna pakājē nav pietiekami daudz vietas, lai liels ļaužu pulks varētu uzcelt nometni ar skatu uz virsotni. Taču īsto vietu noskaidrot nav tik vienkārši. Ir vismaz desmit alternatīvas vietas, ko noteikuši citi pētnieki. Turklāt nav pamata uzskatīt, ka īstajam Sinaja kalnam vajadzētu būt apvidū augstākajam.

Vienu no pēdējiem paziņojumiem ir izteicis Emanuēls Anati, kurš daudzus gadus pavadījis Karkuma kalna izrakumos uz dienvidiem no Kadešas. Šeit viņš ir atradis reliģiskas aktivitātes pierādījumus, kuri attiecināmi uz agro bronzas laikmetu, kā arī akmeņus, kuri, kā viņš pats uzskata, ir saistīti ar Bībeles notikumiem.

Agrais bronzas laikmets ir pārāk sens jebkuram pētniekam (izņemot pašu Anati), lai to saistītu ar Izraēla iziešanu no Ēģiptes, turklāt šis kalns nav nekas vairāk par lēzenu nogāzi, kuru grūti iedomāties atbilstam Bībeles aprakstam.

Īstā vieta, visticamāk, ir klinšaini kalni uz austrumiem no Akabas. Šeit atrodas kāds kalns, kuru sauc Jebel Baghir. To 1878. gadā ir identificējis Čārlzs Beke, izcils britu ceļotājs un Sinaja pētnieks. Kāds cits tuvumā esošs kalns – Jebel Ram – ir 1750 metrus augsts. Šeit kādreiz bija Midjāna zeme, kurā Mozus rūpējās par Jetrus ganāmpulkiem, un, tieši ganot aitas viņš ieraudzīja degošo krūmu. „Mozus ganīja sava sievastēva, Midjāna priesteru Jetrus, avis. Viņš dzina avis pāri tuksnesim un nonāca pie Dieva kalna Horeba.” (2. Mozus 3: 1) Horebs ir cits nosaukums tam pašam Sinaja kalnam – skat. 1. Ķēniņu 8: 9. Un Pāvils paskaidro, ka Sinaja kalns ir Arābijā – Galatiešiem 4: 25.

Vēl ir norāde par attālumiem: „Vienpadsmit dienu gājumā no Horeba ceļā uz Seira kalnu, uz Kādeš-Barnēu.” (5. Mozus 1: 2) Šādam kritērijam neatbilstu ceļojums no Mozus kalna. Taču, ja Sinajs atrodas līdzās Akabai, šajā laikā iekļauties varētu.

DESMIT BAUŠĻI

Lai kur arī neatrastos Sinaja kalns, vieta savu nozīmi ir ieguvusi tikai tajā pasludināto desmit baušļu dēļ. Tas bija viens no svētās vēstures vissvinīgākajiem notikumiem. Dievs dzirdami runāja uz diviem miljoniem klausītāju, un vēlāk savus vārdus pierakstīja uz akmens plāksnēm, kuras iedeva Mozum.

„Bija pērkonis, zibeņi, biezs mākonis un jo stipra raga skaņa – visa tauta, kas bija nometnē, trīcēja... Viss Sinaja kalns bija dūmos, jo Kungs bija nolaidies ugunī, no tās cēlās dūmi kā no lietuves, un viss kalns varen trīcēja... Un Dievs runāja visus šos vārdus:

„Es esmu Kungs, tavs Dievs, kas tevi izveda no Ēģiptes zemes, no vergu nama!

Lai Tev nav citu dievu bez manis!

Netaisi sev tēlus vai atveidus ne no tā, kas debesīs augšā, ne no tā, kas uz zemes apakšā un ūdenī apakš zemes. Nezemojies tiem un nekalpo tiem, jo es, Kungs, esmu greizsirdīgs Dievs, kas piemeklē tēvu vainas pie bērniem līdz trešajam un ceturtajam augumam – tiem, kas mani nīst, bet es daru žēlastību tūkstošiem – tiem, kas mani mīl, un tiem, kas tur manus baušļus.

Nelieto Kunga, sava Dieva, vārdu velti, jo Kungs neatstās nesodītu to, kurš velti lieto viņa vārdu!

Atceries svētīt sabata dienu! Sešas dienas strādā un dari visus savus darbus, bet septītā diena ir sabats Kungam, tavam Dievam, – tad nedari nekādu darbu ne tu, ne tavs dēls, ne tava meita, ne tavs vergs, ne tava verdzene, ne tavi lopī, ne svešinieks, kas tavos vārtos. Jo sešās dienās Kungs radīja debesis un zemi, jūru un visu, kas tajā, bet septītajā dienā atpūtās. Tādēļ Kungs svētīja sabata dienu un darīja to svētu!

Godā savu tēvu un māti, lai tavas dienas būtu ilgas tajā zemē, ko Kungs, tavs Dievs, Tev dod.

Nenogalini!

Nepārkāp laulību!

Nezodz!

Nedod pret savu tuvāko melīgu liecību!

Neiekāro sava tuvākā namu, neiekāro sava tuvākā sievu, vergu, verdzeni, vērsi, ēzeli – neko, kas ir tavam tuvākajam!” (2. Mozus 19: 16 – 20: 17)

Šīs visas ir labas pavēles, un mūsu pasaule būtu daudz labāka, ja tās tiktu rūpīgi ievērotas. Nelaīmīgā kārtā tikai daži ļaudis savā dzīvē atzīst Dieva autoritāti. Cilvēkiem par naudas iegūšanu, sportu un baudām domājot vairāk nekā par Dievu, šie likumi bieži tiek rupji pārkāpti.

Plaši izplatīta ir zaimošana, Dieva vārds tiek nesodīti lietots ar bezdievīgu muti, sabats ignorēts, un dzīvība ir lēta. Satraucoši palielinājies pašnāvību skaits. Slepavība bez iemesla daudzviet ir parasta lieta. „Atbrīvotā” sabiedrība nicina bausli, kas norāda uz laulības svētumu. Rezultāts ir sagrautas ģimenes un psiholoģiski nelīdzsvaroti bērni.

Mozum dotā Dieva likuma paplašinājums nosoda homoseksuālus sakarus. „Ja vīrs guļ ar vīru, kā ar sievu mēdz gulēt, - abi ir darījuši preteklību, lai abi tiek nonāvēti.” (3. Mozus 20: 13) Homoseksuālas attiecības tikušas piekoptas vienmēr. Šis grēks bija viens no Sodomas

izpostīšanas iemesliem – 1. Mozus 19: 5, 24. Taču mūsdienās šis pretdabiskais grēks ir atzīts par likumīgu un cienījamu, turklāt „praidos” tas tiek pat cildināts.

Bauslis „Nezodz!” aizliedz krāpšanu, kukuļdošanu un korupciju – grēkus, kurus piekopj pat policija, politiķi un valsts amatpersonas. Godīgums ir kļuvis par retumu.

Par nožēlošanu, Dieva likumus pārkāpj ne tikai tie, kuri neuzskata sevi par kristiešiem. Arī daudzi kristieši noliedz nepieciešamību tiem paklausīt. Viņi apgalvo, ka Kristus ar savu nāvi baušļus esot atcēlis, ka mēs tagad vairs neesot zem likuma, bet zem žēlastības, un ka ticība Kristum mūs atbrīvojot no paklausības likumam. Vai tā ir Bībeles mācība?

Jēzus nav devis nekādu mājienu, ka viņš likumu atceltu. Kādam jaunam un bagātam cilvēkam Jēzus teica: „Ja tu gribi ieiet dzīvībā, tad ievēro baušļus.” (Mateja 19: 17) Lai parādītu, ko viņš ar to domā, tika citētas dažas uz Sinaja kalna dotās pavēles: „Nenogalini, nepārkāp laulību, nezodz, nedod nepatiesu liecību, godā savu tēvu un māti un mīli savu tuvāko kā sevi pašu.” (18., 19. pants).

Daži kristieši pieķeras domai, ka Jēzus Kalna runa (jeb Kalna sprediķis) aizstāj uz Sinaja kalna doto likumu. Jēzus vārdi šādu uzskatu neatbalsta. Viņš teica: „Nedomājiet, ka es esmu nācis atņemt bauslību vai praviešus, es neesmu nācis tos atņemt, bet piepildīt.” (Mateja 5: 17)

Patiesībā Jēzus baušļus ne tikai neatcēla – viņš paplašināja to nozīmi. Viņš sacīja: „Jūs esat dzirdējuši, ka ir sacīts: „Nepārkāp laulību!” Bet es jums saku: ikviens, kas uzlūko sievieti ar iekāri, jau ir pārkāpis laulību ar viņu savā sirdī.” (Mateja 5: 27, 28) Kā redzam, Jēzus ne tikai atbalstīja desmit baušļus – viņš mācīja, ka tie attiecas arī uz domām un nodomiem, ne tikai izdarītiem darbiem.

Īstenībā Jaunā Derība neizvieto desmit baušļus, bet raksta to principus ticīgo sirdīs. „Šī ir tā derība, ko es pēc šīm dienām slēgšu ar Izraēla namu, saka Kungs, es ielikšu savus baušļus viņu prātos un ierakstīšu viņu sirdīs.” (Ebrejiem 8: 10)

Arī apustuļi nemācīja, ka likums ir atcelts. Pāvils vaicā: „Bauslība ir grēks? Nē, taču! Bet citādi es grēku nevarētu iepazīt kā vien caur bauslību, jo es nebūtu iepazinis iekāri, ja bauslība nebūtu teikusi: neiekāro... Tātad bauslība ir svēta un bauslis ir svēts un taisns, un labs.” (Romiešiem 7: 7, 12).

Jānis, mīlestības apustulis, rakstīja: „No tā mēs zinām, ka esam viņu atzinuši, ka turam viņa baušļus. Kas saka: es esmu viņu atzinis, - bet netur viņa baušļus, tas ir melis, un viņā nav patiesības.” (1. Jāņa 2: 3, 4) Tie ir spēcīgi vārdi, un tie nekādā gadījumā nemudina domāt, ka kristietim nav jāievēro desmit baušļi.

LIKUMS UN ŽĒLASTĪBA

Kristiešiem nav jāzaudē drosme, ja viņi kļūdās. Kāds var uz laiku atgriezties pie sena nelaba ieraduma, lietot sliktus vārdus vai pat izdarīt smagu grēku – kā ķēniņš Dāvids, kurš pārkāpa laulību ar Batšebu. Ķēniņš Salamans teica: „Nav cilvēka, kas negrēkotu.” (1. Ķēniņu 8: 46) Jēkabs rakstīja: „Mēs visi bieži kļūpam.” (Jēkaba 3: 2)

Šī ir vieta, kur sižetā parādās žēlastība. „Jūs neesat padoti bauslībai, bet gan žēlastībai.” (Romiešiem 6, 14) Nav nekā tāda, ko mēs varētu izdarīt, lai nopelnītu piedošanu. Ar savu

paklausību mēs nekādā gadījumā nevaram iegūt Dieva labvēlību (Galatiešiem 2: 16). Taču Jēzus, Dieva Dēls, ir nācis uz šo pasauli un nodzīvojis visu savu dzīvi pilnīgā paklausībā. Viņš „tāpat kā mēs, ir visādi kārdināts, bet viņš ir bez grēka.” (Ebrejiem 4: 16)

Kad mēs pieņemam Jēzu Kristu par savu Glābēju un ticam, ka viņš ir nomiris par mūsu grēkiem, viņa pilnīgās paklausības dzīve tiek ieskaitīta mūsu kontā, un mēs stāvam Dieva priekšā tā, it kā nekad nebūtu grēkojuši. Tā ir Dieva žēlastība darbībā.

Un kas notiek, ja mēs grēkojam? Vai Dievs atceļ savu piedošanu un atņem mums savu taisnību? Nē, viņš tā nedara. Tā ir Dieva žēlastības brīnišķīgākā daļa. „Tiem, kas Jēzū Kristū, vairs nav pazudināšanas.” (Romiešiem 8: 1) „Mani bērniņi, to es jums rakstu, lai jūs negrēkotu. Un, ja arī kāds grēko, tad mums ir aizstāvis Tēva priekšā – Jēzus Kristus, tas taisnais.” (1. Jāņa 2: 1)

Kāda rakstniece šo patiesību ir izteikusi ļoti piemērotos vārdos: „Mums savu trūkumu un kļūdu dēļ bieži būs jāzemojas un jāraud pie Jēzus kājām, bet mums nav jāklūst mazdūšīgiem. Pat tad, ja ienaidnieks mūs uzvarējis, Dievs mūs vēl nav atraidījis, atmetis un pazudinājis. Nē, Kristus ir pie Dieva labās rokas un mūs aizstāv.” (E. Vaita, „Ceļš pie Kristus”, 64. lpp.)

Protams, mums vienmēr ir brīvība atsacīties no lēmuma sekot Kristum. Ja mēs Kristum pagriežam muguru, mēs zaudējam uzdāvināto taisnību. Taču tikmēr, kamēr ikdienas IZVĒLAMIES paklausīt Dieva likumam un ar viņa palīdzību no sirds cenšamies to arī darīt, mēs esam viņa bērni, un viņš mūs neatstās.